
Grafické formáty

Proč je tolik formátů pro uložení obrázků?

Cíl: uložení obrazových dat ve formě souboru

- různý charakter obrazu (je-není možná ztráta,...)
- technická omezení (různé platformy, rozlišení, ...)
- historické důvody (technický rozvoj)
- vazba na program (specializace)

Formáty

- **rastrové** – popisují pravoúhlou matici pixelů („bitmapu“) BMP, GIF, TIFF, PNG, PCX, JPG, TGA, ...
- **vektorové** – popisují objekty existující v obraze pomocí příkazů CDR, DWG, PS, EPS ...
- **meta** – mohou obsahovat objekty i rastrová data

2

M. Mudrová, 2004

Kompresce rastrového obrazu

Je možno zmenšit objem dat při maximálním zachování informace?

Kompresce

- ztrátová (*lossy*) při uložení obrazových dat (ne)dochází ke ztrátě informace,
- bezztrátová (*lossless*) která by však neměla ovlivnit vizuální vjem obrazu

- symetrická komprese a dekomprese je (není) stejně časově a výpočetně náročná
- nesymetrická

- na fyzické úrovni komprese dat se děje na úrovni bitů
- na logické úrovni (nebo již při získávání dat)

3

M. Mudrová, 2004

Přehled kompresních metod

Bezztrátové principy:

- metoda kvadrantového stromu
- RLE (*run length encoding*)
- LZW komprese (Lempel-Ziv, Welch)
- Huffmanovo kódování - VLR (*variable length encode*)

Ztrátové principy:

- DCT (diskrétní kosinová transformace)
- fraktálová komprese

4

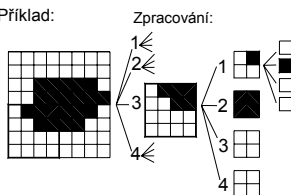
Metoda kvadrantového stromu

Princip:

rekurzivní zpracování kvadrantů
pro nalezení oblastí se stejnou barvou (uzlů)

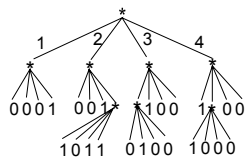
Příklad:

Pořadí kvadrantů

1	2
3	4

Odpovídající kvadrantový strom:

Zápis – algoritmus DF: **0001*001*1011**0100100*1*1000000
použití znaku * při větvení daného uzlu

5

RLE kódování

= *run length encoding* = proudové kódování

Princip:

zpracování obrazu po řádcích (sloupcích nebo úhlopříčně) na úrovni bytů (bitů, pixelů)

65 65 65 65 66 65 65 65 => 04 65 01 66 03 65
=> 08 65

! možnost záporné komprese

"ztrátová" varianta
– pouze pro 1 pixel v proudě barvy
lišící se pouze o jeden barevný odstín

Použití: obrázky s velkými stejnobarevnými plochami

Příklad formátu: PCX

6

Huffmanovo kódování (CCITT)

původně pro přenos ČB dokumentů faxem
(*International Telegraph & Telephone Consultative Committee*)

Princip:

různě dlouhé bitové kódy pro symboly s různou frekvencí výskytu
(častější symboly ~ kratší kódy)

Varianta G31D:

- kódování řádku metodou RLE, ale opakovače nahrazeny Huffmanovými kódy
- zvl. kódy pro úseky bílých pixelů, kód EOL (konec řádku), FILL (vyplň do konce řádku)

Varianta G32D:

- zapisují se informace o pozici pixelů, kde nastává změna barvy
(nejen v aktuálním řádku, ale vzhledem k předchozímu)

Varianta G42D

Příklad formátu: TIFF

7

M. Mudrová, 2004

LZW komprese

A. Lempel, J. Ziv (1977), T. Welch (1984)

Princip:

průběžné vytváření tabulky mapující posloupnosti barev na kódy

posloupnost hodnot	kód

→ délka tabulky 2M, M>N,
M...délka kódu v bitech
N...počet bitů pro
popis jednoho znaku (pixelu)

Jaký je postup při zaplnění tabulky?

- částečná nebo úplná inicializace nové tabulky (*Clear Code*)
- zvýšení počtu bitů tabulky (=>dvojnásobná délka tabulky)

Příklad formátu: GIF, ZIP, ARJ

8

M. Mudrová, 2004

DCT - princip

Diskrétní kosinová transformace

Princip:

obraz = 1 až 3 diskretní funkce f dvou proměnných i, j (souřadnic),
-transformace na funkci F do souřadnic u, v

$$\text{DCT pro obraz } 8 \times 8: F(u, v) = \frac{1}{4} C(u) C(v) \left(\sum_{i=0}^7 \sum_{j=0}^7 f(i, j) \cdot \cos \frac{(2i+1)u\pi}{16} \cdot \cos \frac{(2j+1)v\pi}{16} \right)$$

$$\text{IDCT pro obraz } 8 \times 8: f(i, j) = \frac{1}{4} \left(\sum_{u=0}^7 \sum_{v=0}^7 C(u) C(v) F(u, v) \cdot \cos \frac{(2i+1)u\pi}{16} \cdot \cos \frac{(2j+1)v\pi}{16} \right)$$

$$\text{kde } C(u), C(v) = \frac{1}{\sqrt{2}} \text{ pro } u, v = 0 \\ = 1 \text{ jinde}$$

Příklad formátu: JPG, MJPG

9

M. Mudrová, 2004

DCT - příklad

Proč použít DCT?

„soustředění energie“ dále umožňuje řídit stupeň ztráty v obraze
(viz formát JPG)

Příklad:

10

M. Mudrová, 2004

Fraktálová komprese

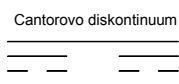
Princip:

vyhledávání soběpodobných útvarů v obraze

- nesymetrická ztrátová komprese
- dlouhé kompresní časy
- řízení kvality po zadání požadovaného kompresního poměru časovým limitem

Fraktál = útvar s neceločíselnou Hausdorfovou dimenzí D

Příklady fraktálů:

Algoritmické řešení: rekurze

Příklad formátu: GIF

11

M. Mudrová, 2004

Obecná struktura grafického souboru

s rastrovými daty

Hlavička souboru	Základní informace o souboru – identifikace, verze, typ komprese, rozměry obrázku, počet bar. ploch, odkaz na začátek obraz. dat, rezervy,....
Data (+Paleta)	<ul style="list-style-type: none"> • Hodnoty pixelů po řádcích shora (RGB) • Planární uspořádání hodnot pixelů • Pásky, Dlaždice,....
(Pata)	Doplňující informace

s vektorovými daty

Hlavička souboru	Všeobecné informace o souboru, identifikace, informace o barvách
Data	Popis jednotlivých prvků (kružnice, úsečka, text. pole), bar. paleta, vyplnění, Rastrová data v nekomprimované podobě
(Pata)	Doplňující informace

12

M. Mudrová, 2004

Přehled nejběžnějších rastrových gr. formátů

přípona	název	typ komprese	barvy
BMP	Microsoft Windows Bitmap	bez k., RLE	1, 4, 8, 24 bit/pixel
GIF	Graphics Interchange format	LZW	1-8 bit/pixel
PNG	Portable Network Graphic Format	varianta LZW	1-48 bit/pixel
JPG	Joint Photographic Expert Group File Format	DCT	max. 24bit/pixel
TIF	Tag Image File Format	bez k., RLE, LZW, CCITT, JPEG	1-24 bit/pixel
TGA	Targa Image File	bez k. RLE	8,16, 24, 32 bit/pixel
PCX	PC Paintbrush File Format	bez k., RLE	1,4,8,24bit/pixel
další formáty: RAW, ICO, PSD (Adobe Photoshop), DICOM ...			

M. Mudrová, 2004

13

Formát .BMP

- Microsoft Windows Bitmap
- DIB (Device Independent Bitmap) – nezávislost na zařízení (pouze bez palety)

Základní charakteristika:

- umožňuje 1,4,8, 24 bitů/pixel, obrázky s bitovou hloubkou 1,4 a 8 bitů/pixel jsou ukládány s paletou
- bez komprese, s kompresí RLE (zřídka), true-color obrázky vždy bez komprese
- dobře dokumentovaný

Použití:

- univerzální formát
- nevhodný pro obrázky s velkou bitovou hloubkou

M. Mudrová, 2004

14

Formát .GIF

- Graphics Interchange Format

Základní charakteristika:

- komprese LZW
- umožňuje max. 256 barev (8bitů/pixel)
- uložení palety
- možnost více obrázků v 1 souboru (vč. animovaných sekvencí)
- možnost prokládání řádků
- verze GIF87, GIF98a (animace)
- právní problémy

Použití:

- obrázky s menším počtem barev
- www – využití prokládání řádků (rychlý náhled)

neprokládané	prokládané	
0	0	1
1	8	
2	4	2
3	12	
4	2	3
5	6	
6	10	
7	14	
8	1	4
9	3	
10	5	
11	7	
12	9	
13	11	
14	13	
15	15	

M. Mudrová, 2004

15

Formát .PNG

- Portable Graphics Network

Základní charakteristika:

- zaměřen na přenos obrazu po síti (vznik po pr. problémech s GIF formátem)
- bezztrátové předzpracování každého pixelu
- LZW kódování předzpracovaných pixelů
- dvourozměrné prokládání
- uložení pouze 1 obrazu
- i true-color bit hl., bezztrátové uložení
- možnost uložení v RGBA modelu

Typ		Způsob úpravy
0	None	bez úpravy
1	Sub	rozdíl od pixelu vlevo
2	Up	rozdíl od pixelu nahore
3	Average	průměr pixelu a souseda vlevo a nahore
4	Paeth	Paethův alg. pro výpočet hodnoty pixelu z jeho hodnoty a pixelu vlevo, nahore a vlevo nahore

Použití:

- sítě
- bezztrátové uložení i true-color obrazů

16

M. Mudrová, 2004

Formát .TIF

-TIFF (Tag Image File Format)

Základní charakteristika:

- velmi univerzální, založen na „visačkách“ (tags) – až 70 typů
- komprese CCITT – pro ČB a šedotónové obrazy
- komprese RLE – pro RGB obrazy
- komprese LZW – pro obrazy s paletou
- ukládání obrazu v pruzích, dlaždicích
- více obrázků do 1 souboru

Použití:

- profesionální tisky true-color obrázků
- přenos na jiné platformy (Unix, Macintosh)

„každý umí zapsat svůj TIFF, ale téměř nikdo neumí číst jiný, než právě ten svůj“

17

M. Mudrová, 2004

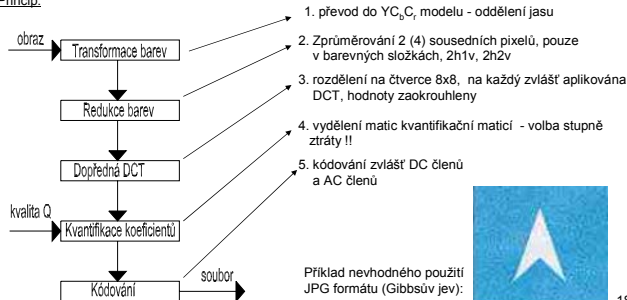
Formát .JPG (1)

- JPEG (Joint Photographic Expert Group)

- ztrátový
- vhodný pro fotorealistické obrazy s velkým počtem barev a barevných přechodů
- nevhodný pro obrazy s velkými stejnobarevnými plochami a ostrými hranami (viz příklad dole)

Princip:

18

M. Mudrová, 2004

Formát .JPG (2)

JPEG 2000

- nový typ
- komprese založena na Wavelet (vlnkové) transformaci
- 1. část zveřejněna v r. 2000 – zdarma
- 2. část (pokročilejší) v r. 2001 – patentová ochrana

Hlavní praktické rozdíly od klasického JPEGu:

- vhodný i pro obrázky s ostrými přechody (popř. s textem)
- rychlejší a kvalitnější komprese
- jednotná dekompresní architektura
- zpracování i velkých obrázků

Formát .RAW

někdy jako RAW-TIFF

Základní charakteristika:

- formát digitálních fotoaparátů
- bezztrátové uložení informace
- bez komprese
- oddělené uložení jasové složky a barevných složek
- ukládání dat přímo z CCD snímače -> různé varianty RAW formátu pro jednotlivé typy fotoaparátů

Použití:

- při pořizování digitálních fotografií, kde velmi záleží na kvalitě, které jsou určeny k pozdějšímu zpracování
- pro archivaci v maximální kvalitě

Standard DICOM

Digital Imaging and Communications in Medicine

Cíl:

- umožnit vzájemnou spolupráci různých
- zobrazovacích zařízení
- systémů pro obrazovou archivaci a komunikaci
- zobrazovacích jednotek pracovních stanic
- prostřednictvím jednotného veřejného komunikačního standardu.

- různé třídy služeb např.: Třída ukládání - přenos libovolného souboru obrázků
- Třída ukládání na média – bezpečné uchování obrázků
- ...

Přehled nejčastějších vektorových a meta formátů

- v principu vektorové, ale většina umí začlenit i rastrové obrázky
- vlastní jazyk popisující vlastnosti výkresu a entit

EPS, PS (*Encapsulated Post Script*)

- kódování v jazyku PDL (*Page Description Language*)
- textový soubor obsahující operátory (EPS – používá pouze některé PS operátory)
- hlavička souboru (%...kromě hlavičky komentář)
- pokud jsou přítomna rastrová data – v hexadecimálním kódu
- soubor může na konci obsahovat zmenšený náhled ve zvoleném formátu (např. TGA) pro zařízení, která neumějí přeložit PS (%%BeginPreview)

DXF (*Drawing Exchange Format*), **DWG**

- formáty CAD aplikací firmy AutoDesk
- hlavička, tabulka vekt. dat (LineType,...), tabulka bloků (definice entit), tabulka entit

WMF (*Windows MetaFile*)

HPG, PLT (*Hewlett Packard Graphics Language*)

...

22

M. Mudrova, 2004

Multimediální formáty

- možnost uložení animovaných sekvencí, videosekvencí, zvuku, virtuálních světů

nejběžnější multimediální formáty:

GIF - animace
FLI - animace
DVM - animace
MPG, MJPG - video
AVI - animace, video
MP3 - zvuk
VRML – virtuální realita

23

M. Mudrova, 2004